

(herunder Kvægpesten), Egtkørsler, Postbesørgelser, af Kirkerne med Præsteliste siden Reformationen. Til Slutning berettes der om Gilder og Samlag.

Henr. Pedersen.

Allerede fra gammel Tid har adskillige fyenske Sogne haft hver sin Monografi, og i 1916 er et nyt Led føjet ind i Rækken gennem John M. Møllers **Historiske Oplysninger om Ver-ninge Sogn**. Store Begivenheder har dette midtfyenske Sogn ikke været Skueplads for, og en mere almindelig Skildring af dets eller Egnens Historie gennem de skiftende Tider giver Bogen os ikke. Derimod har Forfatteren i broget Blanding samlet en Mængde spredte Træk til Sognets Historie, væsentlig Referater af trykte Kilder, Kirkebøger og Tingbøger, denne vore Topografers uudtømmelige, men desværre ensidige Kilde. I dette Tilfælde har de dog formaaet at give en Del nyt Stof af Interesse, da de indeholder adskillige hidtil ukendte Bidrag til Ambrosius Stubs Historie, et Forhold, det ikke er overflødigt at paapege, da Bogen mangler Navneregister. Vistnok det bedste Afsnit af Bogen er dog de obligate udførlige Personalier om Stedets Præster. Som Forarbejder til en haardt tiltrængt Afløser af Wibergs Præstehistorie har disse Biografier, som deres talrige Sidestykker, stor Betydning, men gennemgaaende giver de unægtelig kun lidet af Interesse undtagen for Personalhistorikernes snævrere Kreds. Til Landboforholdenes Historie giver Bogen kun yderst faa Bidrag, hvad der saa meget mere maa beklages, som vi netop fra Fyen har saa forholdsvis righoldige Kilder fra 16. og 17. Aarh. i Rigsarkivets Samlinger. Forfatterens Ophold borte fra Hovedstaden tjener dog til Undskyldning i saa Henseende.

Th. B. B.

C. G. Høgstrøms **Taasinge paa Niels Juels Tid** giver en kortfattet Skildring af den dejlige Ø og Livet paa den paa Niels Juels Tid. Af Dagliglivet gives mange karakteristiske Træk, og disse optager en ikke ringe Del af Bogen; men en Del topografisk Stof vedrørende de enkelte Sogne og Byer paa Øen er ogsaa medtaget. Man faar S. 39 at vide, at Niels Juel *indhegnede Hovmarkerne* til Valdemars Slot med store Stengjærder. Interessant er de Iagttagelser, der anføres S. 59 m. H. t. *Indsidderlejligheder* i de fleste Gaarde paa de Tider, og at disse var en Grund til det forholdsvis ringe Antal Huse, der fandtes, idet Indsidderstuerne paa Gaardene traadte i Stedet for de jordløse Huse. *Tvillinggaarde* omtales som ret almindelige paa Øen. Interessant er Skildringen af, hvorledes en gl. Enestegaard, Skindballegaard, i Landet Sogn i 1673 *mage-*

skiftede sig ud af Fællesskab med de andre Gaarde og faar sin Mark indgærdet. Forf. fremsætter nogle interessante Bemærkninger m. H. t. Bjerreby Sogn, Øens sydligste. Dette Sogn havde været *Strogods*, medens Bregninge og Landet hørte under Valdemar Slot. Alt tyder paa, at Bønderne følte det som en Lettelse at have Herskabet paa Afstand. Forf. mener, at en skarp lagtlager har kunnet spore Virkningerne af dette Forhold lige til de seneste Tider.

H. P.

Det er en god Ide, Hr. P. Eliassen har haft med i sin Afhandling *Fra Egtved og Ødsted Sogne* [Vejle Amts Aarbøger 1916] at lade reproducere en Række *gamle Kort* over de Byer, der beskrives. Man maa ønske, den bliver optaget af andre Amters Aarbøger. Et interessant Træk fremdrages under Beskrivelsen af Bølling By, der nedbrændte 1685 „med Undtagelse af Joen Nielsens Lade og Oluf Bøgvad og Søren Simonsens Gaarde, som var sammenbyggede og i Reglen tilsammen agtes for een Gaard“. Paa Kortet over Bølling fra 1780 ses tydeligt Gaardene Nr. 2 og 3 som sammenbyggede, dannende en Tvillinggaard.

Afhandlingens andet Hovedafsnit er væsentligst en Gengivelse af to Indberetninger, som Sognepræsten Knud Storm i 1766 og 1768 sendte til Biskoppen i Ribe. I disse omtales bl. a. det almindelige *Sædskifte* i Egtved og Ødsted Sogne paa den Tid. I disse Sogne bruges 12-Aars Omdrift paa Bymarkerne: Jorden brugtes i 6 og hvilede i 6 Aar. Det første Aar saas Boghvede, 2det Aar Rug, 3die Aar tages anden Kærv Rug, 4de Aar Boghvede, 5te Aar tredie Kærv Rug og endelig 6te Aar Havre — eller Rug igen, hvor Havre ikke godt kan vokse.

H. P.

Medens den speciellere topografiske Litteratur blomstrer som aldrig før, er det kun sjældent, at vore Historikere vover at give en samlet Fremstilling af et større Omraades Forhold i ældre Tid. Den flittige Lokalforsker Storgaard Pedersen har dog i sin *Hardsyssel* (1916) gjort et saadant Forsøg. I en Række Afsnit giver han en Oversigt over hele Syslets topografiske, økonomiske og kulturelle Udvikling fra Oldtiden til Middelalderens Slutning. Skønt Bogen særlig er beregnet for Egnens Befolkning, og skønt Pladsen kun har tilladt en oversigtsmæssig Behandling af de enkelte Spørgsmaal, vil der dog findes adskilligt af almindelig Interesse i den. Misforstaaelser hist og her er dog ikke undgået; S. 42 nævnes saaledes, at en Del forhen øde Gods i Lundenæs Len ved Reformationstiden var blevet bebygget, hvorved Lensindtægten steg saa meget, at der blev lagt 1000 Mark til Pantessummen for Lenet; i Virkeligheden skyldes Lenets forøgede